

Boekbespreking

Mario DAMEN & Louis SICKING (eds.), *Bourgondië voorbij. De Nederlanden 1250-1650. Liber alumnorum Wim Blockmans* (Middeleeuwse studies en bronnen, 123) (Hilversum: Verloren, 2010), 464 p.

Er is een merkwaardige gelijkenis aan te wijzen tussen de Nederlandse afdeling van de *Hell's Angels* en de groep historici die zich hoofdzakelijk bezig houdt met de geschiedenis van de laatmiddeleeuwse Nederlanden. Beiden werden de afgelopen decennia gedomineerd door een man die bekend staat onder de bijnaam "Big Willem." De ene Willem is inmiddels onzacht in aanraking gekomen met justitie, maar de andere is het gelukkig beter vergaan. Na een *fin de carrière* als rector van het NIAS is Wim Blockmans dit jaar met emeritaat gegaan en het is typerend voor het soortelijk gewicht van deze onderzoeker dat die gebeurtenis niet met één, maar met meerdere huldeboeken werd opgeluisterd. *Bourgondië voorbij* is een van die boeken en bundelt de hommages van Blockmans' voormalige promovendi.

Het lijvige boek bestaat uit zesentwintig artikels over een brede waaier van thema's, zodat het onmogelijk is om die allen in het bestek van deze bespreking uitgebreid aan bod te laten komen. Als geheel vormen ze echter een interessante staalkaart van de manier waarop de huidige generatie Nederlandse mediëvisten omgaat met de erfenis van hun voorgangers en de nieuwe wegen die ze daarbij bewandelen. Daarbij wordt vooral duidelijk hoezeer het onderzoek naar de Nederlanden in de veertiende, vijftiende en zestiende eeuw zich heeft verbreed. De eerste cluster artikels (onder de noemer 'Vorsten en hoven') heeft betrekking op de klassieke 'geschiedenis van de macht' in de Bourgondisch-Habsburgse periode, maar de bijdragen van onder meer Robert Stein, Hanno Wijsman, Louis Sicking en Marie-Ange Delen geven aan dat het klassieke institutioneel-diplomatieke perspectief inmiddels is uitgebreid met vragen over legitimiteit, cultuurbeleving en sociale organisatievormen. Op vergelijkbare wijze geeft de tweede cluster artikels ('Edelen en ambtenaren', met onder meer bijdragen van Mario Damen, Antheun Janse, Hans Cools en Arie van Steensel) aan hoezeer de sociale geschiedenis van de late middeleeuwen zich heeft bevrijd van haar oorspronkelijke functie als hulpwetenschap bij de studie van politieke elites. De derde reeks bijdragen, gebundeld onder de noemer 'Mensen en markten,' toont een kruisbestuiving tussen economische en sociaal-culturele vraagstellingen. Naast de meer klassieke economische bijdragen van bijvoorbeeld Job Weststrate en Hanno Brand over de Hanzesteden, bevat dit deel bijvoorbeeld ook artikels over de contemporaine perceptie van een zestiende-eeuwse scheepsramp bij Texel (Milja van Tielhof) en de veranderende positie van konijnenconsumptie als statussymbool in de vroegmoderne periode (Petra van Dam). Het laatste luik, 'Recht, oorlog en opstand', verzamelt artikels die ingaan op de geschiedenis van het krijgswezen en rechtsbedeling. Ook deze thema's worden niet langer beheerst door een etatistisch perspectief, wat vooral duidelijk wordt in de bijdrage van Peter Hoppenbrouwers over de militaire activiteiten van vorsten en edelen in Brabant en Holland. Als zodanig blijkt uit dit boek dat Wim Blockmans een onderzoekstraditie achterlaat die voldoende vitaal is om ook de komende jaren aansluiting te vinden met de debatten die in de internationale publicatiefora worden gevoerd.

Ondanks de thematische verscheidenheid die met deze verbreding van het blikveld gepaard gaat, zijn de meeste bijdragen heel gelijkaardig in opzet. Het gaat doorgaans om artikels die relatief bescheiden zijn in hun ambities, maar vanuit kritisch bronnenonderzoek gericht ingaan op goed gedefinieerde vraagstellingen. Een uitzondering is de bijdrage van Marjolein 't Hart, die een ingrijpende

historiografische revisie op de splitsing tussen Noord en Zuid in de Opstand bepleit op grond van de verschillende politieke tradities en financiële organisatievormen in Holland, Vlaanderen en Brabant. Wel is het jammer dat geen gebruik is gemaakt van recent onderzoek naar politieke besluitvorming in de Zuidelijke Nederlanden bij het formuleren van deze prikkelende stelling.

Deze bundel is vormelijk en stilistisch zeer verzorgd, waarbij uit de dankvermeldingen blijkt dat de auteurs hier veel steun hebben gekregen van de uitgevers. Damen en Sicking hebben het geheel bovendien ook van een heldere structuur en inleiding voorzien - het enige minpunt dat op dat vlak is aan te stippen, betreft het ontbreken van een index. Als zodanig heeft dit eerbetoon aan Wim Blockmans een vlot leesbare bundel opgeleverd die een caleidoscopische blik biedt op het verleden, heden en de toekomst van de roemruchte "Bourgondische school" in Nederland.